

UYUSANA TOSUNUM

1971

Aziz Nesin 1915-1995

İÇİNDEKİLER

Kendi Hikayem
Uyusana Tosunum Ninni
Okul-Aile Birliği
Çocuk Ne Zaman Ağlar?
Sporcu İnsanlarız Vesselam
Çocukları Ağlatmayın
Ben Hayatta Daima
Usulen
Amerikan Eşya Arttırması
Sinekler Olmasa
Kayıp Çocuk
Üç Günde İngilizce
Altı Bekçi Atıklarıncada
Bizim Eve Amerikalı Misafir Gelecek
Mu Ni?
Konserve Kutusu

Hakkında

Aziz Nesin'in " Uyusana Tosunum" isimli öykü kitabı ilk olarak 1971 yılında yayımlanmıştır. Kitap, yazarın farklı öykü kitaplarından çocuklar için seçtiği on altı öyküden oluşmaktadır. Kitabın ilk öyküsü "Kendi Hikayem" de, hangi zorluklar ve komiklikler içinde yetişip ünlü bir yazar olduğunu anlatmıştır. Yazarın diğer kitaplarında olduğu gibi bu öykü kitabının gelirleri de Nesin Vakfı'na aktarılmıştır. Bu sayede yoksul ve kimsesiz çocukların eğitimine katkıda bulunmaya devam etmiştir.

Öyküler akıcı, sade ve kolay anlaşılır bir dille yazılmıştır. Seçilen öyküler toplumsal baskı, bürokrasi, ahlak, iletişimsizlik, eşitsizlik, kültür, aile, duyarsızlık, algı gibi temalardan oluşmaktadır. Yazar toplumsal sorunları ve eleştirilerini mizahi bir unsurla öykülerinde anlatmaktadır. Öyküler hem eğlendirici hem düşündürücüdür. Aziz Nesin, yetişkin dünyasındaki abartılı ve ikiyüzlü davranışları, mantık hatalarını ön plana çıkarmaktadır.

KENDİ HİKAYEM

Öykü

Aile bilgileri Yazar kendi hayat hikayesini anlatır. Annesi ve babası İstanbul'a göç etmiş ve orada tanışıp, evlenmişlerdir. Yazar, Birinci Dünya Savaşı sırasında doğduğunu söyler. Diğer kardeşleri ölmüştür. İçlerinden sadece o hayatta kalmıştır. Adı Nusret'tir. Soyadı kanunu çıkınca herkesin kendinde ne eksiklik varsa o soyadını aldığını belirtir. Cimri olanlar eli bol, tembel olanlar çalışkan gibi soyadları almıştır. Onlara "Nesin" soyadı kaldığını, böylece her soyadını söylediğinde kendine nesin sorusunu hatırlatıp sorguladığını söyler. Heybeliada'da oturduklarını ama orada hep zenginlerin olduğunu belirtir. Zenginler fakirlere ihtiyaç duyduğu için de onlar gibi fakirlerin de orada oturduğu oluyordur.

Okul yılları Yazar, şair olmak istemişse de babası para kazanacağı bir mesleği olsun istiyordur. O dönemler her okul paralı olduğundan fakir olanlar askeri okullara gidiyordu. Çünkü askeri okullar ücretsizdir. Eli kalem değil silah tutmak durumunda kalmıştır. Askerlerin Napolyon hastalığına tutulmasının çok beklendik bir durum olduğundan da bahseder. Napolyon hastalığı, kendini Napolyon zanneden, harita üzerine fethedilecek yerleri kırmızı kalemle işaretleyip, bir elini ceketinden içeri sokup

öyle duran, kendini tarihteki önemli savaşçılardan zanneden kimselerin davranışlarıdır. Kendisinin iki yıl sonra bu durumdan kurtulduğunu ama bazılarının ömür boyu kurtulamadığını söyler.

Yazarlığa başlama En sonunda askerliği bırakıp yazarlık yapmaya başlamıştır. Yazılarını yazıp yayınlamaya başladığında hala asker olduğundan ve askerde gazetelerde yazarlara üstleri iyi bakmadığından babasının ismi ile yazmaya başlamıştır. Aziz Nesin ismi yazarın gerçek ismini örtmüştür. Babası da ölene kadar her yerde kendisinin Aziz Nesin olduğunu kanıtlamak zorunda kalmış, resmi işlerde zorluk yaşamıştır. Aynı şekilde yazarında kimlik ismi başka olduğundan ödemelerini alırken ve resmi işlerde o da zorluk yaşamış, kendini kanıtlamaya çalışmıştır. Şiir yazdıysa da o dönemler açlık grevinde olan Nazım Hikmet'in şiire yeteneği olmadığını, hikaye ve roman yazması gerektiğini söylemesi üzerine de şiir yazmayı bırakmıştır.

Yazıları hakkında Yazdığı güldürü hikayeleri ağılatmış, ağılamaları için yazdıkları güldürmüştür. Yazı yazdığı Tan Gazetesi bazı gericiiler tarafından basılıp yıktırılınca sürekli başka takma isimlerle yazılar, şiirler, röportajlar yazıp farklı farklı dergilerde, gazetelerde yayınlamıştır. Yazarlık yapmadığı zamanlarda bakkallık, satıcılık, muhasebecilik, fotoğrafçılık gibi işler yapmış ama hiçbirini becerememiştir. Yazıları yüzünden beş buçuk yıl hapis yatmıştır. Bunlardan altı ayı Kral Faruk ve Şah Rıza bir yazısında hakaret ettiği iddiası ile ondan şikayetçi olduğu içindir.

Kazanılan ödüller İlk ve ikinci eşlerinden ikişer çocuğu vardır. Zayıfken cezaevlerinde yata yata şişmanlamıştır. 1956 yılında Uluslararası Gülmece Yarışması'nda Altın Palmiye'yi kazanınca o güne kadar gazete ve dergilerde kendi adı ile yazı yayınlatamazken yazılarını adı ile yayınlamaya başlamışlardır. Ama bu uzun sürmemiştir. Adı yine gazetelerden silinince 1957 yılında bu yarışmayı ikinci kez kazanır ve yine adı gazete ve dergilerde görünmeye başlar. 1966 yılında da Bulgaristan'da yapılan Gülmece yarışmasında birinci olup Altın Kirpi kazanmıştır.

Ellili yaşlar 1960 yılında Türkiye'de siyasi değişiklik olmuştur. Sevinçten Altın Palmiyelerinden birini devlet hazinesine bağışlamış ama bu olaydan birkaç ay sonra yine hapishaneye atılmıştır. Geçinmesi ile yükümlü olduğu çok insan olduğu için çok öykü yazmıştır. Elli üç yaşında elli üç kitabı vardır. Kırk bin lira borcu, dört çocuğu ve bir torunu vardır. Yalnız yaşıyordur. Yazılar, kitapları on yedi dile çevrilmiştir. Yorgunluğunu ve yaşını herkesten saklayabildiğini söyler. Yaşından genç görüldüğünü söylüyorlardır. İnsanları çok sevdiğini, bazen bu aşırı sevgisinden onlara çok kızdığı bile olduğunu söyler.

Temalar

Baskı ve Mücadele Yazarlık yapmanın zorlukları ile mücadele eden yazar türlü engellerle karşılaşmıştır. Babasının engellemeleri, farklı görüşteki grupların baskısı, siyasi iklim özgürce yazmasını, ismi ile yazdıklarını yayınlatabilmesini engellemiştir. Yazarlığın sadece yetenekle ilgisi olmadığı, politik ve kültürel unsurlarla da ilişkili olduğu görülmektedir.

Sınıfsal eşitsizlik/Yoksulluk Yazar, ekonomik nedenlerden dolayı askeri okula gitmek zorunda kalmıştır. Bu durum sınıfsal eşitsizliğin mağduru olduğunu göstermektedir. Heybeliada'nın zenginlerin yaşayabildiği bir yer olmasına rağmen, onun ve ailesinin orada yaşıyor olmasının sebebinin de zenginlerin yoksulların hizmetine ihtiyaç duyması olduğunu belirtmiştir. Bu durumda sınıfsal eşitsizliğin bir sonucudur.

UYUSANA TOSUNUM NİNNİ

Öykü

Uyuyamayan adam Adamı o gün bir türlü uyku tutmamıştır. En sonunda sayı saymaya başlamıştır. Sayarken uykusu geleceğine dair bir şeyler duymuştur. Fakat o sayarken sekiz yüzlü sayılara gelmiştir. Ev halkı yetmemiş komşularda o sırada ona bakmaya gelmiştir. Hepsini onu dinlerken ne olduğunu anlamaya çalışıyordur. En sonunda sorduklarında kafamı karıştırmayın, uyumak için sayıyorum demiştir. Ama saat sabahın dokuzu olmuştur. Adam şaşırır. Hala uykusu yoktur.

Karısı adamı evde bebekle bırakır Altı gün olup da hala uyuyamaz. Doktor çok çalışmaktan sinirlerinin bozulduğunu söyler. Ona uyku hapları verir. Fakat adam ne kadar uyku ilacı içerse içsin hala uykusu gelmez. Doktorun yanında iki tane ilacı birden içer yine uyuyamayınca doktor şaşır kalır. Ona daha etkili ilaçlar verir ama işe yaramaz. Artık işe gitmiyordur. O gün nasılsa evde diye karısını çocuklarını ona bırakır ve dışarıdaki işini halletmeye gider. Neler yapacağını tek tek anlatır ve ona da

tekrarlatır. Oğulları on bir aylıktır ve her şey saati saatine uygulanıyordur. Hiç huysuz değildir. Uyku saatinde kendi kendine uyumakta, oyun saatinde parkında oynamakta, mama saatinde güzelce yemeğini yemektedir. Adam oğluna bakmanın çok kolay olduğunu biliyordur.

Bebek huysuzlanır Fakat karısı evden çıkar çıkmaz çocuğu bir huysuzluk alır. Günde neredeyse bir kez bile ağlamayan çocuk huysuzlanır, ağlar ve giderek şiddetini artırır. Adam çocuğun ağlamaması için saati gelmemesi rağmen süt biberonunu getirir ama çocuk adamın üstüne döker. Su içirmeye çalışınca bu kez de suyu döker. Huysuzlanmaya devam ettiği için adam gazeteleri önüne verir. Yırtarken susar gibi olur ama sonra tekrar ağlar. Adam onu hoplatır, zıplatır, karısı istememesine rağmen kucağına alır. Türlü maskaralıklar, taklitler ve oyunlar yapar. Çocuk her seferinde önce bakakalır, sonra güler, sonra tekrar ağlar. Adam oyunu değiştirir. Perişan olmuştur. Uyku saati gelmiştir.

Karısı eve döner Bebek rutinine uygun şekilde bir türlü uyumaz. Adam sallar, ninniler söyler ama çocuk uyumaz. Adam artık söylediği ninniye çocukla ilgili söylemlerle uydurur, uzattıkça uzatır. Söyledikçe onun uykusu gelir. Sonra adam uyuyakalır. Bebek ise o uyuyunca kalkar tüm odayı dağıtır. Karısı eve gelince adamı uyuyor, bebeği de odada dolanırken görünce adamı uyandırır. Adam artık ne zaman uykusu kaçsa oğlunu uyutmaya başlıyor ve uyuyakalıyordur.

Temalar

Tükeniş/ Ebeveynlik Yazarın yaşadığı uyku sorunu işi bırakmasına, ilaç kullanmasına neden olur. Yine de uyuyamayan adam bebeği ile yalnız başına kalınca, bebeğin fiziksel, ruhsal olarak onu zorlamasıyla uykuya yenik düşmektedir. Bebek bakımının getirdiği stres, yorgunluk ve zorluklar ebeveynlerin dayanıklılığını test etmektedir. Ebeveynliğin, hayatın zorlukları ve sıkıntılarını unutturacak, üstesinden gelmeyi sağlayacak derecede bireylerin hayatında yer kapladığı gösterilmektedir.

OKUL-AİLE BİRLİĞİ

Öykü

Okul aile birliği toplantısı Adam okul aile birliği toplantısına gitmeli mi, gitmemeli mi bilmiyordur. Söyleyecek sözü yoktur ve kalabalıkta konuşamamaktadır. Toplantıya geç kalmıştır. İçeri girince birileri geç kalıyorlar efendim diye bağırıştır. Adam utanır ve sessizce sebeplerini sayarken çocukların okula geç kalmalarından konuştuklarını anlar. İdare, çocukların okula geç gelmesinden şikayetçidir. Veliler de bahanelerini sıralıyorlardır.

Toplantıdaki şikayetler Bir kadın kızların ipek çorap giymelerinden yakınır. Adam bunu söyleyen kadının bacaklarına bakar. Kadının bacakları o güne kadar gördüğü kadın bacaklarının en kötüsüdür. Adam yüksek sesle kadına katıldığını söyler. Okula giden bütün kızların siyah kalıp çorap giymelerini önerir. Oraya giderken hiç konuşmak niyetinde değildir ama kendini tutamamıştır. Başka bir adam çoraptan önce çocukların Almanca derslerinin konuşulmasını, bütün derslerin Almanca konuşulmasının iyi olacağını söyler. Adam yine dayanamaz ona katıldığını söyler ve fikrini açıklar. Ama bunun konu dışı olduğu belirtilir. Bu bakanlığın karar vereceği bir konudur. Yaşlı bir adam futbolun yasaklanmasını söyler. Ayakkabıları hep yırtılıyordur. Kızların futbol oynamadığı söylenir. Adam erkekler oynuyor deyince gerçek ortaya çıkar. Orası kızlar okuludur, hiç erkek yoktur. Adam yanlış gelmiştir.

Toplantıdaki karışıklıklar Kadın öğretmen sorunların asıl nedeninin çocukların devamsızlığı olduğunu söyler. Velilere bu konuda dikkatli olmaları gerektiğini belirtir. Adamın yanında oturan kişi müsamere ne zaman diye sorar. O müsamere olduğunu bile bilmiyordur. Müdüre sormaya karara verirler ama müdürü de tanımıyorlardır. Müdür olabilecek üç kişi vardır. Birine odaklanıp ona doğru sorarlar. O müdür değildir. Müdürün hasta olduğu için gelmediği anlaşılır. Müsamere hakkında da bir bilgi yoktur. Adam kızı kendisine yalan söyledi diye söylenir. Adamın yanındaki biri deminden beri neler konuşulduğunu anlamadığını söyler. Adam kısaca özet geçer. Yanındaki adam oradan çıkmak istediğini söyler. Yanlış gelmiştir. Sendika toplantısı diye burayı tarif etmişlerdir. Bu kez de yoksul öğrenciler hakkında konu açılır. Çoğunun kitap alamadığı söylenir. Hiç olmazsa öğlen yemeklerini vermeyi teklif ederler. Kadının biri hemen fırlar. Hep yardım istendiğini söyler. Kızı her gün yardım parası istiyor, vermezseniz okula gitmem diyordur. Adam yine fırsat bilir kadına katılır. Kadının kızının

adı sorulur. Kızının ilk hafta okula geldiğini, sonra hiç okula gelmediği belirtilir. Bu arada herkes bir arada konuşmaya başlamıştır. Söz alarak konuşmaları söylenir ve sıraya girerler.

Adamın konuşması Adam sıranın kendisine gelmeyeceğini anlar ve boşluk bulunca hemen söze girer. Önce bir fıkra anlatır. Sonra okulu ve öğretmenleri çok eleştirdiği, kızını okulda bırakabilecekleri aklına gelir. Ona göre konuşmaya karar verir. Çocukların sınıfı geçememesinin nedeninin anne ve babaların olduğunu, çocuklarla ilgilenmeleri gerektiğini söyler. Bütün öğretmenler onu alkışlar.

Yanlış okul Eve gelir. Saat gece on olmuştur. Eşi çok geç kaldığını söyler. Kızı neden toplantıya gelmedin diye söylenir. Öğretmenleri hep soruyordur. Babası gittim der ama inanmazlar. Çünkü kızı da toplantıdadır. Olayın sonunda adamın bir ortaokula gittiği ama kızının aslında lisede okuduğu anlaşılır. Annesi de onu başka lisede okuyor zannediyordur. Adam kızına sinirlenir. Zaman çocuklarının gittikleri okulu bile ailelerine haber vermediklerini söyler.

Temalar

Aile/İletişim Toplantıdaki ebeveynlerin çocuklarının okullarından ve okul yaşamları ile ilgili her bilgiden bihaber olmaları aile içi iletişimin, bağların ne kadar zayıf olduğunu göstermektedir. yazar ailelerin duyarsızlıklarını ve ilgisizliklerini eleştirmektedir.

Toplumsal beklenti Adamın toplantıda sadece konuşmuş olmak için konuşması, aslında kendine ait bir fikrinin olmaması toplumsal baskı sonucu takındığı bir tavrıdır. Adam, kendisinden beklenilene uyum sağlamaya çalışır fakat ortamda sürekli yanlış anlaşılmalara söz konusudur.

ÇOCUK NE ZAMAN AĞLAR?

Öykü

Çocuğunu sürekli anlatan iş arkadaşı Adamın kendi çocuğu da vardır. Dört çocuk sahibi olduğundan İnsanların kendi çocuklarını nasıl övmeyi sevdiklerinin farkındadır. Ama işyerindeki iş arkadaşı Cavit, her görüştüklerinde sürekli oğlundan bahsediyor, anlata anlata bitiremiyor. Oda iyiden iyiye merak etmiştir. Onu her gördüğünde çağırdığından bir gün meraktan kabul etmiştir.

Çocuğun yaramazlığı Cumartesi günü arkadaşının evine gider. Eve girmesiyle merdivenden yuvarlanıp taklalar atarak gelen çocuk ayaklarının dibine düşer. Çocuk altı yaşındadır. Adam hayvana ya da insana tam benzetemediğini söyler. Adam oturur. Ama çocuk hiç rahat vermez. Çayı adamın üstüne döker. Annesi, babası, teyzesi, babaannesi çocuğu yakalamak için kovalar. Ama çocuk zikzaklar çizerek kaçır. Arkasındakilere sürekli bir şeyler fırlatır. Adam kapı arkasına saklanır. Çocuk en son dolap üstüne çıkar inmez. Onu orada bırakırlar. Cavit oğlunun bir özelliğinden bahseder. Çok yaramazdır ve onları perişan ediyordur. Ama o güne kadar hiç ağlamamıştır. Pencereden aşağı atlamış, buzdolabının altında kalmış ve bu gibi kazalar geçirmiş ama hiç ağlamamıştır. O sırada çocuk adamın omzuna çıkar ve iki ayağını sallır. Cavit oğlanı yakalar ve ona iki tokat atar. Yakalamışken karısından tentürdiyot ister ve çocuğun bütün yaralarına sürer. Çocuk hiç ağlamaz. Tokat atılmasına rağmen yüzünde yılışık bir ifade vardır. Adam misafirlikten kalkarken laf olsun diye onlara gelmeleri için davette bulunur. Hemen kabul edip Perşembe geleceklerini söylerler. Adam pişman olur.

Çocuğun değişen tavırları İş yerinde görünce de oğlanı da getirecek misiniz diye sorar. Getirmeyeceğini söyleyince gayrı ihtiyarı olur mu, getirin der ama adam yine de kabul etmez. Fakat gelirken oğlan da onlarla gelir. Banyoya kilitlemişler ama pencereden çıkıp peşlerine düşmüştür. Oğlan içeri girerken düşer. Ama önemsiz bir düşüştür. Adamın karısı ve evdeki diğer misafirlerden kadınlar çocuk düşünce onu önemseyen ifadelerde bulunurlar. “Ah yavrum düştün mü, kıyamam” gibi ifadeler kullanırlar. Çocuk bakakalı ne diyeceğini bilemez. Ağlamaya başlar. Cavit ve ailesi çok şaşırır. Çocuk çok ağlamış zor susmuştur. Hizmetçi su bardağı ile su getirir. Çocuk içerken bardağı düşürür ve bardak kırılır. Üstüne su dökülür. Evdekiler yine çığlık çığlığa bağırarak çocuk iyi mi, bir şey oldu mu diye üstüne üşüşürler. Çocuk iki gözü iki çeşme ağlar. Çocuk canı yandığından ya da korktuğundan değil çocuk kadınların telaşı karşısında ağlamak zorunda kalıyordur. O gün çocuk bol bol ağlayarak ama hiç yaramazlık yapmadan oradan ayrılır.

Cavit’in memnuniyetsizliği Adamın duyduğuna göre artık çocuk evde sürekli ağlıyor ve zor susuyordur. Hiç yaramazlık yapmıyordu. Ama Cavit Beyler başkalarına onları şikâyet ediyorlar, onlar yüzünden olduğunu söylüyorlardır. Çocuklarının huyu değiştiği için memnun değildirler.

Temalar

Toplum ve Aile etkisi/Koşullanma Kadınların aşırı tepkili tavırları çocuğun çok fazla ağlama tavrı göstermesine neden olmaktadır. Çocuğun bu yeni tavrı çevrenin ona yüklediği anlamlar ve beklentiler neticesinde değişmektedir. Çocuk eğitiminde hem çevrenin hem ebeveynlerin tutumları çocuk psikolojisi açısından çok önemlidir.

SPORCU İNSANLARIZ VESSELAM

Öykü

Tramvaydaki kalabalık Tramvaya ilk durakta binilirse oturulacak yer bulunuyordur. Diğer duraklarda tramvay tıklım tıklım oluyordur. Adam Mecidiyeköy’de binmiş, Şişli’ye gelmeden tramvay dolmuştur. Oturan adamlardan birisi gazete okuyordur. Yanındaki, arkasındaki kişiler de gazeteye ortak olmuştur. Adamın arkasından zürafa gibi boynunu uzatıp spor sayfasını okuyan bir genç, Fenerbahçe’nin dün son anda maçı kaybettiğini öğrenip “tüh” demiştir. O an takım kavgası başlamıştır.

Takım kavgası Diğer takımdakiler, özellikle Beşiktaşlılar Fenerbahçe’nin her zamanki hali olduğuna, Beşiktaş’ın çoğunlukla onu yendiğine dair laflar eder. Fenerbahçeliler çıkışır. Tartışma başlar. Biletçi söze karışmıştır. O da Beşiktaşlıdır. Bir süre sonra futbolcular üzerinden de kavgaya çıkar. Fenerbahçeli Habib oynasa kazanacaklarını iddia ederler. Habib hakkında herkes bir şey söyler. Habib’in üç çocuğu olduğu, iki çocuğu olduğu, çocukların karısının önceki evliliklerinden olduğuna dair tartışmaya başlarlar. Biletçi bilet kesmeyi bırakmıştır.

Olay karakolda biter En sonunda vatman da kapıdan başını uzatır. Herkes biletçiye müdahale edecek derken, kim o Fenerli diye sorar. Cevap evren kişiye de arabasında Fenerli taşımayacağını söyler. Bir süre de bu durumda kavgaya devam eder. İşin içine kondüktör de karışır. Kondüktörün bilet kesmeyen biletçiye ceza yazacağı düşünülürken o da takım kavgasına tutuşur. Kondüktör Fenerlidir. Biletçi ve vatman Beşiktaşlıdır. Aralarında çatışma olur. Polis olaya dahil olur. O da kavgaya laf atar ama polislerden biri Galatasaraylıdır. Hepsini alır karakola götürür. Komiser kişileri takımlara göre ayırır. Kavganın sebebini öğrenmeye çalışır. Fenerli bir oyuncuya birinin laf söylediğini duyunca o da çıkışır. Adam çok sporcu insanlar olduklarını içinden geçirir.

Temalar

Fanatizm/Toplumsal ayrışma Futbol takımlarına karşı toplumun hissettiği aidiyetlerin çatışmaya dönüştüğü görülmektedir. Futbol fanatizmi sıradan bir toplu taşıma yolculuğunu bile etkilemekte, otorite figürlerinin ve resmi görevlilerin bile tarafsız davranmadığı anlaşılmaktadır. İnsanların, kimlikleri futbol fanatizmi üzerinden kurları ve sürdürmeleri eleştirilmektedir. Bir yönü ile Türk toplumunun futbol kültürüne ışık tutmaktadır. Fanatizmin toplumsal ayrışmaya, düzenin bozulmasına sebep olduğu görülmektedir.

ÇOCUKLARI AĞLATMAYIN

Kişiler

Şükrü Bey Tipinin Ziya Gökalp’e benzediği söylenmektedir. Zengin olduğu, başka bir yüksek okulda müdür olduğu söylenmektedir. Eskiden okuduğu okula yardım olsun diye orada öğretmenlik yapmaktadır. Küçük sınıflara para almadan zevk için öğretmenlik yapıyordu.

Öykü

Yatılı okul Anlatıcı kendi çocukluğuna ait bir anısını anlatır. Her çocuğun girmek istediği bir yatılı okula girmiştir ama o okuldan kaçmıştır. Bunun sebebini ise otuz iki yıldır kimseye söylemediğini belirtir. On yaşındayken okula giriş sınavını ve kurayı da kazanmıştır. İlk iki yıl iyi gitmiştir. Beşinci sınıfa gidince işler karışmıştır.

Şükrü Bey hakkında söylenenler Üst sınıflardan Şükrü Bey ile ilgili duyumlar almışlardır. Çok iyi bir öğretmendir ve dersinde ağlamayan kişi yoktur. O kadar iyi anlattığını söylüyorlardır. Birtakım ahlak, öğütler ve terbiye ile ilgili bir dersi anlatıyordu. O dönem zaten bütün öğretmenlerinin zaten onları ağılattığını, ama Şükrü Bey bu kadar bahsedilir bir kişi ise kim bilir nasıl ağılatacağını merak etmişlerdir. O dönemki öğretmenlerden Türkçe öğretmeni Namık Kemal’in Magosa zindanında çektiklerini anlatır, Din hocası cehennemde çekilecek azapları anlatır, Musiki dersinde ilahiler okutur çocukları ağılatırlardı. Her ders böyledir. Hatta jimnastik dersinde anlatacak bir şey olmadığından hoca çocukları döverek ağılatmaktadır.

Depremzedeler için yardım parası Herkes önceden övülen Şükrü Bey'in dersi için heyecanlıdır. Kendilerini ağlamaya hazırlamışlardır. Gerçekten de gözlerinde yaş kalmayana kadar ağlamışlardır. Ama anlatıcının bir daha okula gitmemesine sebep olan ders Torbalı'daki depremi anlattığı ders olmuştur. Şükrü Bey de ilk defa derste o gün onlarla ağlamıştır. Depremdekiler için para toplamayı teklif etmiştir. Hepsine ne kadar para vereceğini soruyor deftere yazıyordu. Yardım için verecekleri paraları hafta sonu izinli olarak gittiklerinde evden alıp getireceklerdir. Şükrü Bey depremde ölen, ezilen, aç kalan, felakete uğrayanları öyle bir anlatıyordu ki anlatıcı iki buçuk lira diye bağırırmıştı. Şükrü Bey acıklı konuşmalarına devam ettikçe kendini kaptırıp her seferinde yardım parasını arttırmış en sonunda on liraya kadar çıkmıştır. Ders bitince közleri kıpkırmızı balon gibidir.

Okulu bırakır Hafta sonu eve gitmiştir. Annesi haftalık yirmi beş kuruş harçlığını avucuna verince depremdekiler için on lira isteyemeyeceğini biliyordu. O günden sonra bir daha okula gitmemiştir. Hala hiç kimse bedava yatılı okulu neden terk ettiğini bilmiyordu.

Temalar

Eğitim/Baskı Derslerde anlatılanlarla ya da şiddet göstererek çocukların sürekli ağılatılması dönemin eğitim hayatına dair bilgiler vermektedir. Çocuklara duygusal baskı yapılmaktadır. Bir öğretmenin farkında olmadan çocuk üzerinde yarattığı duygusal baskı çocuğun okulu bırakmasına sebep olmaktadır. Çocuklara yüklenen duygusal yüklerin doğurduğu olumsuz sonuçlar görülmektedir. Çocuklar kırılgan ve duygusaldır. Duyguları yüzünden sonuçlarını hesap edemeyecekleri, mantıklı davranamayacakları kararlar alabilmektedir. Bu noktada yetişkinlerin daha duyarlı ve çocuk psikolojisini dikkate alacak şekilde davranması gerekmektedir.

BEN HAYATTA DAİMA

Öykü

Güreş müsabakası Sımsıkışık oturuyorlardır. Solunda onun yaşında görünen tombul bir adam ve terbiyeli bir lise öğrencisi olduğu hareketlerinden anlaşılan çocuğu vardır. Güreş müsabakası başlamak üzeredir. Önce Rus Milli Takımı çıkar. Onların ülkelerinin takımı çıktığında ise herkes alkışlar. Çocuk da var kuvveti ile alkışlar. Adam çocuğuna itidali elden bırakmamasını, her şeyin aşırısının zararlı olduğu söyler. Öğütler verir. Güreşlerin bitmesine beş dakika kala salondan çıkacaklarını, yoksa araba veya arabada yer bulmakta zorlanacaklarını söyler. Erken çıkarlarsa güreşleri izleyemezler. Bu yüzden tam kararında çıkmaları gerektiğini anlatır.

Babanın çocuğa öğütleri Güreşler devam ederken babanın öğütleri de devam eder. Ama tombul adam hiç susmuyordu. Bu yüzden adam güreşten bir şey anlamamış, söylenenleri de duymamıştır. Çocuğun babası bu kez de evden çıkarken pardösüsünü almadığı için söylenir. Çocuğuna almasını söylemiştir. Terlerse ne yapacağını sorar, baba sözü dinlenilmeli diye ekler. Bu hayatta daima diye başlayan cümlelere devam ediyordu. Çocuğun babası, adama dönerek başka babaların çocukları böyle yerlere getirmediklerini söyler. Kendisi ise çocuğu her şeyi görsün diye güreş izlemeye bile getirmiştir. Hayatta hiçbir zaman babalar çocuklarının arzularına engel olmamalıdır diye de ekler. O an oğlu ceketini çıkarır. Oğlu istiyorsa ceketini çıkarabilmeli diye anlatır. Çocuğuna döner ve ceket çıkarma usullerinden bahseder. Ceketini dikkatli çıkarmaz içindekilerin düşeceğini söyler.

Adam konuşmalara dayanamaz Adam bir türlü susmuyordu. Sürekli oğluna öğütler verir. Arada bir arkasına ya da yanına doğru dönerek oradaki kişilere de anlatır. Çocuğun susmasından, evden çıkmadan tüm tuvalet ihtiyaçlarını gidermesi gerektiğinden, su soğuksa nasıl içmesi gerektiğinden ve başka şeylerden bahseder durur. Adam yanlarından kalkmak ister ama her yer doludur. Boş yer de yoktur. Ama güreşi takip edemiyordu. Kim kazanıyor anlamıyordu. Çocuğun tuvaleti gelir, baba, oğluna tuvaletle ilgili bir sürü öğüt verir. "Hayatta daima ihtiyatlı olmalıdır, ben çıkmadan tuvalete gitmiştim, sende çıkmadan ihtiyaçlarını gidermeliydin" diye söylenir. Adam artık dayanamaz ve insanları ite kaka uzaklaştır, sonra ne oldu bilmez.

Güreş müsabakası biter Güreş biter ve kalabalık çıkmaya çalışır. Adam arkasından tombul adamın sesini duyar. Yanına gelir ve ona oğlunu görüp görmediğini sorar. Adam görmediğini söyler. Merak etmemesini, çıkışa bekleyeceğini, kocaman çocuk olduğunu belirtir. Ama çocuğun babası üzgündür, artık gelmeyecek diye hayıflanır. Nedenini sorunca da anlatır. Yedi oğlu, dört kızı vardır. Dört farklı eşten olmuştur. Eşler de çocuklarda gidip bir daha gelmemiştir. Bu oğlan kalan son kişidir. Biraz saf olduğundan kaldığını, lise zamanı gelmesine rağmen hala ilkokulu bitirmediğini ekler. Onun da

sonunda kendisini terk ettiğini düşünüyordur. Kapıdan çıkıp ayrılırken güreşte kimin yendiğini sorar. Adam kendisinin de bilmediğini, yarın gazetelerden öğreneceklerini söyler.

Temalar

Duyarsızlık/İletişimsizlik Baba, oğluna sürekli öğüt vererek, kendi deneyimlerini ön plana çıkararak, hayata dair sürekli bilgi vererek aslında kendi eksikliğini ve kayıplarını gizlemeye çalışmaktadır. Sürekli konuşmasına rağmen oğlu ile arasında iletişimsizlik ve yüzeysel bir ilişkinin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Adamın etrafındakileri kaçırarak kadar aşırı kontrolcü, müdahaleci tutumu, tek yönlü iletişimi ve sosyal duyarsızlığı söz konusudur. Bu da onun yalnızlaştırmıştır. Kalabalıklar içinde de varlığı da kaosa sebep olmaktadır. Duyarsızlığı yüzünden etrafındakiler güreş müsabakasına odaklanamamıştır.

USULEN

Kişiler

Güher Memduh Paşa'nın karısıdır. Kocasını yıllar önce ölmüştür. Yetmiş dört yaşındadır. Çok şişmandır. Yarı yatalak gibi hareketleri kısıtlıdır. Büyük oğlu Amerika'da, kızı İstanbul'da, diğer oğlu İzmir'de aileleri ile yaşamaktadır.

Yalçın Güher Hanım teyzesi olmaktadır. Babası Ankara'dan İstanbul'a tayin olunca Güher Teyze'nin isteği ile birlikte onun köşkünde yaşamaktadırlar.

Öykü

Güher Teyze'nin durumu Anlatıcı olan adam Yalçın'ın kitaplarını görmeye gitmiştir. Yalçın onu kitaplarla dolu odaya almıştır. Oturdıkları köşkün Güher Teyze'nin olduğunu söylemiştir. Kitaplara bakarken yukarıdan bir ses geliyordu. Marş, marş gibi askeri emirler veren çocuğa da benzer bir sestir. Az sonra kapı küt diye açılır. İçeriye tuhaf biri girer. Beyaz uzun saçları vardır. Askeri erkek kıyafetleri giymiş bir kadındır. Kendisine Güher Dayı olarak seslenir. Adam ne olduğunu anlamaz. Güher dayı mı teyze mi anlamaz. Kafası karışır. Yalçın durumu açıklar. Kadının üstündekiler ölen asker kocasının. Kendisini asker ve erkek sanıyordu. Nasıl bu hale geldiğini anlatır.

Askerlik şubesi ile ilgili karışıklık Ev arayışları olduklarında Güher teyzesi gelip onunla yaşamalarını istemiştir. Annesi, Güher teyzesinden küçük olduğundan ne isterse yapıyordu. Onunla birlikte yaşamaya başlarlar. Bir gün kapıya polisler gelmiştir. Güher isimli kişiyi sorarlar. Aşağı inmeyecek kadar şişman olduğunu söylediklerinde polisler şaşırır. Aradıkları kişi yirmi dört yaşında Güher isimli bir erkektir. Asker kaçağı olduğunu söylerler. Fakat odaya çıkıp gerçeği görünce şaşırırlar. Kimliği kontrol ederler ve tüm bilgiler tutuyordu. Sadece yaş ve cinsiyet bilgisi doğru değildir. Yanlış anlaşılmanın giderilmesi için usulen karakola gelmesi gerektiği söylenir.

Usulen gerekli işlemler Güher Teyze'yi karakola götürmek çok zor olur. Çok şişmandır. Gittiklerinde işleri rast gider. Komiser tanıdık çıkar. Güher Teyze'yi de tanıyordu. Yanlış anlaşılmanın giderilmesi için gerekli işlemleri yapacağını ama usulen askerlik şubesine gitmesi gerektiğini ve yanlış anlaşılmayı gidermeleri gerektiği söylenir. Askerlik şubesine gittiklerinde görevli kocasının tanıdığı çıkar. Kadına mahcup olduğunu söyler. Yardımcı olur ama usulen nüfus müdürlüğüne de gitmesi gerektiğini söyler. Güher Teyze çok bozulur. Ama nüfus kaydı düzeltilmezse askere gitmek zorunda kalacağı söylenir. Askerlikle ilgili sürekli rahatsız edildikleri için Güher teyzesinin kızı ve damadına haber verilir. Nüfus müdürlüğüne gidilir. Oradaki görevlide mahalleden eski tanıdık çıkınca tüm işlemleri kendi halletmiştir. Doğum tarihinin ve cinsiyetin yanlış yazıldığı tespit edilmiştir. Güher adını erkek adı sanınca cinsiyet yanlış olmuştur. Yanlışlığı düzeltmek için usulen mahkemeye başvurusu gerektiği belirtilmiştir.

Güher Teyze'nin çocukları gelir Polisler, askerler her gün gelip rahatsız edince İzmir'deki oğluna haber verilmiştir. Avukat tutulup mahkeme açılmıştır. Hâkim de tanıdık çıkınca işleri rast gitmiş ama hakim Güher teyzeyi tanımasına rağmen usulen iki tanık bulmasını söylemiştir. Bu sırada Amerika'daki oğula haber verilmiş, durum acil denmiştir. Bir işi beceremedikleri için Amerika'daki oğlu onları azarlamıştır. Ailesini de alıp gelmiş, zar zor arayıp iki tanık bulunca bu kez yine usulen doktor raporu istenmiştir.

Güher Teyze akıl sağlığını kaybeder İşlemleri halletmeleri için sürekli sıkıştırmaya devam edilir. Askere almak zorunda kalacakları söylenmiştir. Aylar geçtiğinden daha da sıkıştırmışlardır. Güher

Teyze ise o yaşta kadınlığını muayene ettirmek istememiş, inat etmiştir. Ama usulen diyerek ısrar etmişlerdir. Hastanedeki doktor da tanıdık çıkmış ama usulen kurula gözükmesi gerektiği söylenmiştir. Kadın iyice sinirlenmiş ama denileni yapmak zorunda kalmıştır. Askere alınmak zorunda kalacağı söyleniyordur. En sonunda kurula çıkmış ve kurul raporu vererek yanlış anlaşılmayı gidermiştir. Son bir mahkeme kalmıştır. Mahkeme günü eş, dost herkes mahkemeye gelmiştir. Gazetede haber de olduğu için herkes bu durumu öğrenmiştir. Güher Teyze mahkeme günü ruh sağlığını yitirmiştir. Ben erkeğim, beni askere alın diye tutturmuştur. Neyse ki raporlar sonucu hakim kararı okuyup yanlış anlaşılmayı gidermiştir. Güher Teyze o gün bugündür kendini on başı sanıyordur. Kendine de Güher Dayı dedirtiyor, kocasının asker kıyafetleri ve kılıcı ile dolaşıyordur.

Temalar

Bürokrasi Bürokratik işlemlerin hantallığı, işleyişi bireylerin yaşamlarını zorlaştırmaktadır. Sistemin kendisinden kaynaklı bir hatayı düzeltmek için usulen dayatılan uygulamalar kişinin ruh sağlığını bozacak noktaya gelmektedir. Bürokrasi insana hizmet etmesi gereken bir işleyişe sahip olmalı iken onu yoran bir mekanizma haline gelmiştir. Bu durum eleştirilmektedir.

AMERİKAN EŞYA ARTTIRMASI

Öykü

Kemal'in teklifi Kemal arkadaşının evine gelir ve hala yatakta olduğunu görür. Hava soğuktur, soba yoktur. Kemal sıcak bir çay içmesini söyler ama arkadaşı evde çay ve şeker olmadığını, gazı da kestiklerini söyler. Kemal, arkadaşına "Seni zengin edeyim mi?" diye sorar. Arkadaşı onun sözünü dinler, birlikte babasının evine giderler. Ailesini bir şekilde dışarı çıkarırlar ve ev boşken evde ne kadar eski püskü eşya varsa arabaya yükleyip götürürler. Anlatıcı, babasının eve hırsız girdiğini düşünceğini söyler. Ertesi gün gazetede ilan çıkar. O günün tarihi vardır ve evinin adresi belirtiliyordur. Amerika'ya dönecek olan Amerikalı mütehasıs gedikli çavuşu Mr. Arnold Pay'ın Amerikan malı nadide ve çok sade, kıymetli eşyaları arttırmada satılacağı söylenir.

Kemal eşyaları satar Satış günü ev çok kalabalıktır. Anlatıcı rezil olacağını düşünür. Çünkü eşyalar çok eskidir, yıpranmıştır ve kötü görünüyordur. Kemal ise onu izlemesini ve sakın olmasını söyler. Arttırmayı, altı parça eski koltuk takımı ile başlar. Kroehler imzalı olduğunu söyler. On beş binden açılış yapar ve arttırma sonucu yirmi bine satar. Sonra Serjent Arnold'ın plastik dine yemek odası takımı diyerek açılış dokuz binden başlar ve yirmi beş bine satılır. Anlatıcı, Kemal aceleye getirmese yüz bine kadar gideceğini söyler. Sıradaki eşyayı ultramatik ayaklı lamba olarak duyurur. Babasının evinde lamba yoktur. Ama sonra anlar ki Kemal, babasının bastonunu alıp tepesine saksı takmıştır. Anlatıcının üzerindeki kıyafetler satılır Bütün eşyalar satılır. Hatta anlatıcının kendi evindeki eski eşyalar da satılır. Yalnız eşyalar değil çamaşırlar bile satılır. Kemal bir süre sonra gelir ve arkadaşına soyunmasını söyler. Onları da satacaktır. Yenisini alacaklarını söyler. Arkadaşını banyoya kilitler. Tüm eşyalarını satar. İç çamaşırını bile Mr. Arnold'ın sadece iki kere kullandığını söyleyerek pazarlar. Kadının biri daha çok kullanılsa ederinin daha fazla olacağını belirtir. Sonunda tüm eşyalar bitmiştir. Herkes satın aldığı eşyalar alır, götürür.

Kemal ortadan kaybolur Sessizlik olur. Anlatıcı herkesin gittiği anlar. Kemal kapı arkasından 147 bin lira kazandıklarını söyler. Arkadaşı hemen kapıyı açmasını söyler. Çok üşümüştür. Beklemesini, çamaşır alıp getireceğini belirtir. Anlatıcı bir iki saat bekler ama Kemal gelmez. Elleri bacaklarının arasında, çıplak bir şekilde titreyerek bekliyordur. İki gündür banyoda donmak üzeredir. Kapıyı kırıp dışarı çıksa deli diye tutuklayacaklarını düşünür. Havagazı olsa intihar edecektir. Hala Kemal'i merak ettiğini, iyi bir arkadaş olduğunu, başına bir kaza gelip gelmediğini düşünüyordur.

Temalar

Manipülasyon/Algı Kemal'in arkadaşının manipülasyon ile eski ve kullanılmayacak durumdaki eşyaları satması, insanların algısının nasıl yönetilebileceğini göstermektedir. Hikâyede absürt unsurlar yer alsa da toplumun Amerikan kültürüne ve eşyalarına olan hayranlığına ve ilgisine dikkat çekilmek istenmiştir. Toplumsal tüketim anlayışı eleştirilmektedir.

Aldatma/Ahlak Anlatıcı, Kemal'e uyararak insanları kandırma yolu ile zenginleşmeye çalışmaktadır. Fakat aynı şekilde kendisi de kandırılmış, soyulmuştur. Fakat hala arkadaşının başına bir şey gelmiş olabileceğini düşünmektedir. Alıcılar eşyaları alırken nasıl Amerikan malı ürünleri alıyor gibi kandırıldıysa, anlatıcı da Kemal tarafından kandırılmıştır.

SİNEKLER OLMASA

Öykü

Çalışamama bahaneleri Adam on yaşındayken çantası, oyuncakları, romanları, kitapları olsa çok güzel çalışacağını söylüyordur. Olmadığı için çalışmadığını öne sürüyordur. On üç yaşına gelince istediği her şey olur ama bir türlü çalışmıyordur. Arkadaşları gibi elbiseleri olmadığını, ailesi ile hep bir odada oturduklarını, kendine ait bir masa ve dolabı bile olmadığını söylüyordur. Bu yüzden çalışmadığından yakınıyordur. On sekiz yaşına gelince kendi odası da olur. Bu sefer de cep harçlığı almadığı için yakınır. Kitaplar, resimler almıyordur. Alabilse çok güzel çalışabileceğini söyler.

Bitmeyen istekler Yirmi yaşında okulun bitmesini, yirmi dördünde okul bitince askerliği aklına takmasını, yirmi altısında askere gidince sağlam bir iş bulamamasını, yirmi sekizinde iki odalı bir evi olmamasını bahane ederek çalışamamasına sebepler üretir. Her seferinde istediği hedefe ulaşıyor ama bu kez de başka sebepler ortaya koyuyordur. Sebepleri sürekli sıralamayı ve yaşı ilerledikçe hedeflerine ulaşıp yeni sebepler bulmayı sürdürür. Çok para kazandıran bir iş, aşk, evlilik, çocuk, sakın bir yerde manzaralı bir ev sahibi olur. Her şeyi vardır. Çok değerli, pahalı eşyaları ve zamanı da vardır. Ama yine yazamıyordur. Bu sefer de sineklerden şikâyet eder. Sinekler ona rahat vermiyordur. Kış beklemeye karar verir. Kışın sinekler olmayacaktır. Şimdi kırk iki yaşındadır. Ondan hala umutlarını kesmemişlerdir. Elbet tüm istekleri olacak, dolu dolu bir çalışma ile eserine başlayıp tamamlayacak diye düşünüyorlardı.

Temalar

Tembellik/Erteleme Sürekli dışsal koşulları bahane etmek, bireyin kendini gerçekleştirmesine engel olmaktadır. Karakter, hedefine ulaşamamasının nedeni olarak sürekli şartları öne sürmektedir. Şartlar değiştikçe ise başka sebepler sunmaktadır. Erteleme, tembellik ve bahaneler sorumluluklarını yerine getirmemesine sebep oluyordur.

KAYIP ÇOCUK

Öykü

Avukatların konuşmaları İki avukat arkadaş bürodadır. İçlerinden birisi sinirli sinirli gidip geliyor, söyleniyordur. Şişman olan ise rahat tavırları ile dikkat çekiyordur. Faturaları ve kirayı ödemekte zorlanıyorlardır. Sinirli olan boşanma avukatlığı yapmaktan bıkmıştır. Diğer ise politikaya atılmanın iyi olacağını söyler. Ona göre avukatlar ya politikaya atılıyor ya politikacılar avukat oluyordur. Bunun sebeplerinden biri ağızlarının laf yapmasıdır diye anlatır. Söylediği diğer sebep ise avukatların müşterilerinin artması için toplumun karmakarışık olması, çatışmaların, kavgaların artması gerekiyordur. Avukatların çoğunun politikaya atılma sebebi daha çok karmaşa çıkarıp avukatların işlerini arttırmaktır. Sinirli avukat bu fikirleri saçma bulur.

Avukatlar karar alırlar Firmalarında çalışan diğer bir avukat içeri girer. Yeni bir iş bulmuştur. Spor-Toto'da on üç bilen bir çocuk vardır. On üç yaşındadır. Kimsesi yoktur. Kazandığı parayı alabilmesi için ona iki kişi gelmiştir. Kanuni bir yol bulup kazandığı üç yüz seksen bini almalarını sağlamaları gerekiyordu. Gelen iki kişi çocuğun elinden birisi parayı almasını diye kimseyle onu konuşturmuyorlar, bir otelde bakıyorlardı. Avukatlar toplantı yapar ve kararlar alırlar. Önce avukat ücreti alabilmek için elli bin liralık borç senedi alacaklardır. Sonra çocuğun vasisi kimse o aranacaktır. Bulunan vasi iki kişiye vekalet verecektir. İki yalancı tanık bulup çocuğu yaşı on sekize büyütülecek ve çocuğun parayı alması sağlanacaktır. Çocuğu koruyan iki kişiye hakkı, çocuğa hakkı ve avukatlık ücreti olarak ikramiye dağıtılacaktır.

Yoksul, kimsesiz çocuk Kara kuru bir oğlan kumarda bütün parasını verdiği için o geceyi bir kahvede geçirecek parası bile yoktur. Karnı da açtır. Hırsızlığa çıkacak hali yoktur. Geceyi kumarhanede geçirmesine ses çıkarmamışlardır. Hatta borç bir sigaralık esrar da verirler. Sabah uyanınca boyacı sandığı verirler. On lira kirasını vermesi için ayakkabı boyayıp ödeme yapacaktır. Kar yağdığı için çocuk o gün ayakkabı boyayamaz. Ertesi günlerde bu şekilde olur. On gün sonra kumarhane işleten ağa kızar. Kumar oynaması için on lira borç bile vermişlerdir. Çocuk ertesi gün boya sandığını satar. Kahvede sabahlar. Ama ikinci gece yakalayıp kumar oynadığı yere götürürler. Ağa onu diğer seferlerden çok başka şekilde dövmüştür. Vücudu çürük içindedir. Çocuk bunun intikamını alacağını düşünüp saatlerce için için ağlar.

Çocuk, ağa ile konuşur Çocuk üç gün ortalıkta görünmez. Üçüncü gün kumarhaneye gelir ve ağa ile konuşur. Kendine Spor-Toto'dan büyük ikramiye çıktığını ama yaşı tutmadığı için alamadığını söyler. Zor gününde ona borç ve uyuyacak yer verip, baktığını belirtir ve ondan başka kimseye gelmediğini söyler. Başkasına güvenmediğini, parayı alıp az az istedikçe ona harçlık vermesini istediğini anlatır. Ağa sevinir. Toto makbuzunu alır, çocuğa beklemesini söyler. Ona iyi davranmaya başlar.

Ağa'nın çocukla anlaşması Ağa, arkadaşına danışır ve makbuzu inceler. Çocuğa üç yüz sensen bin çıktığını görünce şaşırırlar. Önce çocuğu atlatıp paraları almanın yolunu ararlar. Ama bulamazlar. Çocuk on sekiz yaşından küçükse para almaya hakkı yoktur. Çocuğun yanına gidip ne kadar kazandığını söylerler. Kimseye söylememesini tekrar tembihlerler. Sonra çocuğu güzel bir otele yerleştirirler. Çocuk kolay kolay otel beğenmez. İstedığı şeyleri yedirir içirirler. Sinirlendikleri olur ama çocuğu kaçırmamak için susarlar. Çocuk ona ne kadar vereceklerini söyler ve pazarlık yaparlar. On beş bine anlaşırlar. Elden kaçırmamak için çocuk ne isterse yapmaya devam ederler. Meyhaneye, gaziroya götürürler. Avukata gidip danıştıkları zaman durum bu şekildedir. Avukat Spor-Toto makbuzunu inceler ve gerçekten çocuğa üç yüz seksen bin çıktığını anlar.

Çocuk hakkında bilgiler İki adam ve çocuk, avukatların yanına gelir. Çocuğun kılığı kıyafeti çok kötüdür. Avukatlar üzülür. Neden çocuğa yeni elbise giydirmediklerini sorarlar. Adamlar zaten çok para harcadıklarını, ellerine para geçmeden zarar ettiklerini söylerler. Çocuktan bilgi alırlar. On üç yaşındadır. Kırk üç kilodur. Hiç okula gitmemiştir. 9 yaşında Adana'dan kaçıp gelmiştir. O dönem annesi hastadır, şimdi ölmüş olabileceğini belirtir. Ne iş yaptığını sorduklarında kundura boyacılığı cevabını verir.

Avukatlar üzülür Avukatların gözleri buğulanır. Neredeyse ağlayacaklardır. Yol haritasını belirlerler. Çocukla birlikte Adana'ya gidip annesi bulunacak ve vekalet alınacaktır. Sonra yaşını büyütmek için dava açılacaktır. Bütün yazılı sözleşmeler yapıldıktan sonra iki adam çocuğu alır ve giderler. Avukatlar adamlara güvenmez. Emniyete haber verseler çocuk ikramiyei hiç alamayacaktır. Çıkış yolu bulamazlar.

Çocuğun bitmeyen istekleri İki ay sonra ağa, avukatın yazıhanesine gelir. Adam olanları anlatmaya başlar. Onların ofisinden gidince çocuğun kıyafetleri için söyledikleri yüzünden gidip ona yeni kıyafetler almışlardır. Çocuğun istekleri bitmemiştir. Hamama gitmek istemiş, üstüne özel dikim kıyafetler almak için tutturmuş, kaldığı oteli beğenmeyip başka otele geçmek istemiştir. Onu güzelce yıkayıp üstünü başını halletmişler ve traş etmişlerdir. Sürekli yiyip içtiği için kilo almaya başlamış, bambaşka biri olmuştur. Sürekli içiyor, meyhaneye ve gaziroya gidiyorlardır. Başında koruma gibi bekliyorlardır. Çocuk içtikçe sarhoş olmuyor ama onlar sabahında kendilerinden geçiyorlardır. Çocuk onları kaldıkları yere kadar taksile götürüp hiçbir yere gitmiyordur. Çocuğun sözüne sadık olduğunu söylerler. Onlardan kadın bile istemiştir. Adamlar kızınca mahkemede yaşını büyütmek için şahit ihtiyaç olduğunda kadınları kullanabileceklerini söylemiştir. Ona kadın ayarlayınca bu sefer kadın beğenmez olmuş, istediği kadınların özelliklerini belirtmeye başlamıştır.

Adana'ya gidilir Adana'ya giderlerken zaman geçmiyor diye kumar oynamak istemiş, adamların bir sürü parasını almıştır. Annesine de hediye aldırıştır. Gittiklerinde sora sora annesini çok zor bulmuşlardır. En sonuna bir sabah sarhoş vaziyette bir bardan çıkmış, otele giderken bulurlar. Kadın, gerçekten çocuğun annesi çıkmıştır. Annesine de çocuğun istediği üzerine harçlık verirler, vekaleti alıp yola çıkarlar. Bu sırada çok para harcadıkları için çocuğu uyarırlar ama çocuk parasından kesmelerini söylemiştir.

Vekalet verilir Mahkeme kararıyla çocuğun yaşını on dokuz yaptırmışlardır. Sonra çocuktan vekalet istemişlerdir ama parasını peşin istemiştir. Hisselerini vermemelerinden korkmuştur. Hesaba otururlar, harcamaları düşerler. Yaptıkları masraf on bin çıkar ama çocuk kabul etmez. En sonunda çocuğa altı bin verirler. Oğlan vekaleti verir. Onunla işi kalmadıkları için çocuğu bırakırlar. Ne olur ne olmaz diye otelde kalmaya devam etmesini, parayı alıp gelince tekrar ona biraz para vereceklerini söylerler.

Kabadayılar çocuğu ararlar Ama adamlar parayı alamamıştır. Çocuk on üç değil beş bilmiştir. Geri kalan rakamları ustaca silmiş, üstüne başka makbuzun kağıdını koyup yeniden düzenleyip, yazmıştır. Parayı almaya kalkınca bu suç onların üstüne kalmıştır. Avukat çok şaşırır. Küçük çocuk onları dolandırmıştır. Kabadayılardan isteği çocuğun bulunmasına yardımcı olunmasıdır. Avukatlar çocuğu öldüreceklerini düşünürler. Kabadayılar kesinlikle öyle bir şey olmayacağını, bulup onlarla çalışmalarını, ustaları olmalarını isteyeceklerini söylerler. Bunca yıldır her türlü kirli işin içindedirler ama çocuk onları çok güzel kandırmıştır. Çocuğun bir resmini verirler. İlan verirler. Çocuğun evinden

ayrıldığı, ailesinin onun aradığını yazmışlardır. Gören veya yerini bilenlerin verdikleri adrese bildirmelerin, karşılığında memnun edileceğini belirtmişlerdir.

Temalar

Toplumsal yozlaşma/Sahtekarlık Çocuğun intikam almak için yalana, sahtekarlığa başvurması, kabadayıların maddi çıkar elde etmek için çocuğu kullanmak istemesi ve avukatların da ahlaki değerleri ile maddi çıkarları arasında kalarak yasal boşlukları kullanması toplumsal çürümeyi göstermektedir. Çocuk hiç okula gitmemiş, esrar ve kumar gibi kötü alışkanlıklar edinmiş, devlet ve çevre tarafından korunmamıştır. Çocuk, yetişkin dünyasına ait tüm kötü davranışları göstermektedir. Mizahi bir dille ve olay örgüsü ile anlatılan öykü yozlaşmayı ve çürümeyi eleştirmektedir.

ÜÇ GÜNDE İNGİLİZCE

Öykü

İngilizce öğretmeni imam Öyküyü anlatan kişi, şimdi bir köye gidilse orada bile İngilizce bilen birileri olduğunu ama eskiden İngilizce bilen birinin bulunmasının çok zor olduğunu belirtir. O, İngilizce eğitim almaya başlayan ilk nesildendir. Hatta İngilizce öğretmenleri bir imamdır. Öğretmen bulmak çok zordur. Filistin’de İngilizlere tutsak düşmüş, oradan Hindistan’a gönderilmiş ve o sayede İngilizce öğrenmiş bir imam öğretmen olarak görevlendirilmiştir.

Vapurdaki yabancı ile konuşma Evde İngilizce biliyorum, İngilizce konuşuyorum diye ailesine atıp tutuyordur. Babası da inanıp seviniyordur. İngilizce dili ile ilgili sınındığı dört anısı vardır. Bunlardan ilki babası ve babasının bir arkadaşı ile Heybeliada’ya giderken olmuştur. Vapurda karşılarında oturan adam yabancı dilde bir şeyler söylüyor, kimse anlamıyordu. O da anlıyormuş gibi İngilizce konuştuğunu söylemiştir. Babası bunu duyunca adamla konuşması için ısrar etmiştir. Adam durmadan bir şeyler soruyor, ama çocuk haliyle imamın öğrettiği İngilizce ile bazı cümleler kuruyordu. Adını sorup, kendi adını söylüyor, nasılsın diyor, bu nedir, bu bir kitaptır gibi İngilizce ama konuşma ile alakasız cümleler kuruyordu. Adam ise sinirlendikçe sinirleniyor, saatini gösteriyor, anlamadığı cümleler kurmaya devam ediyordu. Saatini gösterince saatine bakıp anlamış gibi bekleyip “No, no, no” demiştir. Adam ona bağırdıkça o da öğrendiği alakasız İngilizce cümlelerle bağıriyordu. Bir adam güldüğünü belli etmeden gülüyor, konuşma ile eğleniyordu. Babası ne olduğunu sorduğunda, kaç saattir gelmediklerini, geç kaldıklarını söylediğini, onun da sinirlenme dediğini anlatmıştır. Babası oğlu ile gururlanmıştır. Çocuk da bu işten kurtulmuştur. Vapurdan inerken gülen adam, kulağına eğilip durumu iyi kurtardığını, adamın Almanca konuştuğunu söylemiştir.

Köşke taşınan İngiliz aile ile tanışma İkinci olayda ise ortaokul ikiye geçmiş, İngilizcesi biraz daha ilerlemiştir. Karşılarındaki köşke İngiliz bir aile taşınmıştır. Babası da vapurdaki olaydan sonra onunla hep övünüyor, herkese anlatıyordu. Babasının ısrarı ile komşularla tanışmaya gitmişlerdir. Gittiklerinde kapıyı onun yaşlarında bir kız açmış, çat pat birkaç kelime ile derdini anlatabilmiştir. İçeri girdiklerinde ise tam bir İngiliz soğukluğu ile onları karşılayan zengin olduğu belli bir adam vardır. Babası komşuları olduğunu, hoş geldin demek için geldiklerini söylemesini istemiştir. Ama çocuk çok heyecanlanmıştır. Bildiklerini de unutmıştır. İngiliz adamın dediklerini ise anlamıyordu. Durumu kurtarmak için derste ezberledikleri, çok basit bir İngilizce ile yazılmış, fare ve kedi ile ilgili bir metni ezberden söylemeye başlamıştır. İngiliz adam ne olduğunu anlamak için önce ciddi ciddi dinlerken sonra çocuğun söylediklerini gülmeye başlamış ve onlara çay ve bisküvi ikram etmiştir. Babası “Ne söyledin de adamı o kadar güldürdün?” deyince gülsün diye şaka yaptım demiştir.

Üçüncü tercümanlık denemesi Üçüncü tercümanlığı lise sondayken olmuştur. Biraz daha iyi İngilizce konuşmaya başlamıştır. Köprüden geçenken İngilizlerin birilerine bir şey sorduklarını görür. Pratik olsun diye onlarla konuşur ve gidecekleri yer yolunun üstü olduğu için onlarla hem sohbet eder hem onları götürür. Vapurla gidecekleri yere giderken adamlar dürbünle etrafa bakmış, fotoğraflar çekmiştir. Ama dönüşte iki polis gelip onları gözaltına alır. İngilizler çeviri için yardım ister ve onlara karakola kadar eşlik eder. Polisler şikayet etmişlerdir. Casus olabilecekleri konusunda polisler fotoğraf makinesinde çektikleri resimlerin filmini alıp, onun çevirisi sayesinde adamları bırakmışlardır. Onlarda teşekkür için otellerine yemeğe davet etmişlerdir. Orada ona viski ikram edilmiş, ilk kez içtiğinden sarhoş olmuştur. Peş peşe iki İngiliz ona içki doldurunca birer birer doldurun demek için kelimeyi hatırlayamayıp, vanar vanar demiştir.

Amerika heyet başkanı için tercümanlık Dördüncü tercümanlığında ise bir dairede memur olarak çalışıyordu. Amerikan yardımının yeni başladığı zamanlardır ve Amerikan heyeti gelecektir. Tercümanlık için heyetin başkanı ile konuşması için o seçilmiştir. Ben İngilizce bilmiyorum dese de İngilizce eğitim aldığı, pratik yaptığı ve İngilizce bildiği bilgisine ulaştıklarını söyleyip zorlamışlardır. Mecbur kalınca, Amerikalı heyet başkanı gelmeden üç gün önce bildiklerini de hatırlamak için çalışmaya başlamıştır. Konuşabileceği cümleleri ezberlemiş, kâğıda yazmıştır. İstanbul'un tarihi yerleri ile ilgili bilgileri İngilizce yazmış ve ezberlemiştir. Adam amiral olduğundan önemli denizcilerin hayat hikayelerini ezberlemiştir.

Amiralin mektubu Amiral gelince İngilizce olarak ezberlediği şekilde kendini tanıtmış, tercümanlık yapacağını söylemiştir. Adam onu İngilizce biliyor sanmıştır. Ama adamın söylediği hiçbir şeyi anlamıyordu. Sürekli ona sorular soruyor ama cevapları anlamıyordu. Bozuntuya vermemek için sürekli soru soruyordu. Sonra adamı gezdirirken tarihi bilgileri ezbere anlatmaya başlar. Adamın sıkıldığını da fark eder. Adamı otele bırakır. Bir daha da göremez. Ankara'ya gittiğini öğrenir. Yardım heyeti onun tercümanlığı yüzünden programı değiştirmiştir. Aradan bir ay geçmiş, amiral ona mektup göndermiştir. İstanbul'daki yardımlar ve gösterdiği ilgi sebebi ile teşekkür ediyordu. Aradan yıllar geçtiğini, artık karşısındaki İngiliz veya Amerikalı 'ya istediğini İngilizce anlatabildiğini söyler. Ama onlar ona İngilizce istediklerini anlatamıyorlardır. Onlarında İngilizce öğrenmeleri gerektiğini alaycı biçimde söyler.

Temalar

Etiketleme/Toplumsal beklentiler Öyküdeki karakter yıllarca İngilizce eğitim almasına rağmen konuşma ve anlama becerisini sağlayacak kadar İngilizce öğrenememiştir. Bu durum ülkedeki eğitim sistemini eleştirmektedir. Aynı zamanda toplumun baskıları, beklentileri ve bireyin becerileri arasındaki çatışmayı gözler önüne sermektedir. Ülkede dil bilene duyulan hayranlık bireyin kendini olduğundan farklı göstermesine neden olmuştur.

ALTI BEKÇİ ATLIKARINCADA

Öykü

Adamın fakir çocukluğu Anlatıcı, çocukluğunu yaşayamadığını söyler. Ona göre fakirler çocukluğunu, gençliğini yaşayamıyordu. Ülkede çocukluk ve gençlik sadece zenginler içindir. Çocukken hiç oyuncak olmamıştır. Bir gün zengin birinin evine gitmişlerdir. Bir sürü oyuncak vardır. Tam dokunacakken annesi kırarsın diyerek dokunmasına izin vermemiştir. Büyüyünce kendine bir sürü oyuncak alacağını söyler. Odaya girip hepsiyle oynayacaktır. Birileri görüp dalga geçmesin diye de kapıyı kilitleyecektir.

Hastaneye gelen bekçiler Daha sonra doktor bir olayı anlatır. Bursa'da hastaneye nöbetçi doktordur. Altı bekçi gelir ve doktoru çağırırlar. Bekçiler hiç aralıksız sürekli uğruyorlardır. Önce zehirlendiklerini düşünür ama sonra belirtilere bakarak zehirlenme olmadığını anlar. Bekçiler öğürmekten ne olduğunu anlatamıyorlardır. Doktor öğürmeleri kesilsin diye iğne vurur. Hepsini uyuyakalır. İçlerinden ilk uyanan on beş saat sonra uyanır.

Bekçinin gizlediği lunapark hevesi Bekçilerden birisi anlatmaya başlar. Vali konağının karşısındaki lunaparkta bekçidir. Kışın lunapark çalışmadığı için hiçbir çalışan da olmuyordu. İpsiz sapsız serseriler içeri girmesin, oyuncakları bozmasın diye bekçilik yapıyordu. Karakol ve vali konağı da lunaparkın karşısında ve yanında olduğu için bekçi bölgesinin zor bir bölge olduğunu söyler. Bekçi yazın oyuncaklar her çalıştığında içten içe binmek ister. Çünkü daha önce hiç binmemiştir. O yaştan sonra ayıp olur diye binemiyordu. Tek başına kalsa bineceğini ama diğer bekçiler de oraya dolu olduğu için utanıp binemediğini söyler.

Dönme dolaba binme planı Hastaneye gelenlerden Abdullah dönme dolaba binmek istediğini söylemiştir. Anlatan bekçi hepsinin dönme dolap için lunaparka düştüklerini biliyordu. Yoksa kış günü orada toplanmayacaklarının farkındadır. Birbirlerini gaza getirirler ve binmekten bir şey olmayacağını, kimsenin anlamayacağını söylerler. Arif, lunaparkın bekçisi olduğundan ve utandığından kabul etmez ve reddeder. Sonunda lunapark bekçisi Arif'i kandırırlar ve ikna ederler. Arif gündüz gözüyle düğmesi nereden nasıl çalışır bakacağını, ertesi gün çalıştırmayı öğrendiğinde binebileceklerini söylemiştir.

Dönme dolap macerası O gece Emniyet Müdürü bekçileri teftişe çıkacaktır. Ama onlar saati bildiğinden işlerini hemen bitireceğini hesaplarlar. Kısa süre binip herkes görev yerine dağılacaktır. Diğer bekçiler binerler. Arif de düğmeye basıp hemen koşup binecektir ama zor yetişir. Diğer bekçinin bindiği kutuya tutunur ve bekçi onu içeri çeker. Dönmeye başlarlar. Çok keyif alırlar. Döndükçe yükselir ve havada uçuyor gibi olurlar. Önceleri eğlenirler, kahkahalarla gülerler. Ama hızlandıkça korkmaya başlarlar. Arif çalıştırmasını öğrenmiş ama durdurmasını öğrenmemiştir ve dönme dolaptan da inemiyorlardır.

Bekçiler fenalaşır Bir yandan da seslerini karakoldan valilikten duymasın isterler ama başka çareleri kalmaz. Sürekli öğüre öğüre kusuyorlardır. Birisi imdat der ama çok bağırıp bayılır. Bir diğeri düdük çalar ama zorlanır. Karakoldan sesleri duyup gelirler ama yukarıya bakmak akıllarına gelmez. Lunaparkı boş görürler ve giderler. Sonra hepsi döne döne kendinden geçmiştir. Gözlerini açtıklarında hastanededirler. Sabaha karşı Emniyet Müdürü teftişe gelip bekçileri yerinde görmeyince çok sinirlenmiştir. Sonra fark edilir ki bekçiler havada karga sesi gibi inlemelerle dönme dolaptalar. Kendinden geçmişler. Kiminin kolu, kiminin bacağı sarkmış durumdadır.

Üzücü haber Doktor eve gelir. Ailesi üzüntülüdür. Karşıdaki elektrik direklerine bir uçurtma takılmıştır. Çocuk uçurmasını almak için ağaca çıkmış ve direğe uzanmaya çalışmıştır. Adam susturur devamını dinlemek istemez. Pencereden bakar uçurmanı kuyruğu hala tellerdedir. Çocukken büyüyünce bir dolu uçurtması olacağını düşünmüştür. Ama memleketinde sadece zenginlerin yaşayabileceği düşünür.

Temalar

Eşitsizlik/Toplumsal sorunlar Çocukların gelir eşitsizliği ve sınıf farklılıkları sebebiyle çocukluklarını yaşayamadığı bir dünyanın adaletsizliği öykünün ana temasını oluşturmaktadır. Aynı şekilde çocukluklarını yaşayamadıklarını anladığımız bekçilerin de bu duygularla dönme dolaba gizlice binme hevesleri ve düştükleri zor durum bu temayı derinleştirmektedir. Toplumdaki eşitsizlik yaşam kalitesini ve bireylerin dünyasını etkilemektedir.

BİZİM EVE AMERİKALI MİSAFİR GELECEK

Öykü

Yemek daveti Mr. Frank, Hasan Beyleri yemeğe çağırınca evden ayrılırken usulen onları da kendi evlerine yemeğe beklediklerini söylemiştir. Hasan Bey böyle söyleyince Mr. Frank da kabul etmiş, zamanı bildireceklerini söylemiştir. Amerikalıların onlara yemeğe geleceğini tüm mahalle duymuştur. Herkesin duyması içinde her fırsatı değerlendiriyorlardır. Hatta uzun zaman konuşmadığı taşrada ya da İzmir'deki, Ankara'daki tanıdıklara mektup yazıp, konuyu bir şekilde oraya getirip, Amerikalıların onlara yemeğe geleceklerini yazıyordu.

Mahallede söylenenler Mahallede dedikodular da çıkıyordu. Kimi yalan söylediklerini, Amerikalıların gelmeyeceğini söylüyordu. Bunu da manav, kasap gibi yerlerdeki borçları hemen istemesinler, kredilerini arttırsınlar diye yaptığını konuşuyorlardı. Kimi de Amerikalıların onlara geldiği zaman Türk evlerini temsil edeceklerini ama evlerinde doğru dürüst bir şey olmadığı için hepsini rezil edeceğini söylüyordu. Hatta birkaç kişi kendi çamaşır makinelerini, süpürgelerini, buzdolaplarını örnek gösterip misafirleri onlar yerine kendi evlerine ağırlayabileceklerini teklif etmişlerdir. Hasan Bey bu duruma çok bozulup onları tersliyordu.

Hazırlıklar yapılır Evde de aile içi sürekli kavga oluyordu. Amerikalılara rezil olacaklarını, nasıl ağırlayacaklarını konuşuyorlardı. Karısı, kayınvalidesi baskı yaptıkça Amerikalıların ev görmeye değil onu görmeye geldiğini söylese de tartışmaların sonu kesilmiyordu. Eve çeki düzen vermeye başlamışlardır. Bir hafta sonu badana yaparlar. Peşin para ile bir avize, taksitle de halı alırlar. Ama başka paraları olmadığından başka eşya alamıyorlardır. Bu sırada birkaç kez Amerikalılar son anda yemeğe gelemeyeceklerini bildirip ertelerler. Bu kez de evdekiler üstlerine yeni kıyafet almak isterler. En sonunda eş dosttan bazı eşyaları birkaç saatliğine ödünç alırlar. Hatta birisi halı için para alır. Halıyı tamamen aynı getirilirse parayı geri verecek asma aksi durumda parasını vermeyeceğini söyler. Kimi buzdolabı, kimi çamaşır makinesi, kimi pikap verir. Birisi de karyolasını gönderir. Eve yerleştirirler. Ama pikabın geldiği an Amerikalı misafirler de gelir. Eşyayı taşıırken görmeleri Hasan Bey'i utandırır. Üstüne buzdolabı da o an getirilir. Akşam vakti bu durum absürt olduğundan buzdolabını iptal etmek istese de getiren kişi ısrarcı olur. Oradaki kızda Amerikalılara Hasan Beylerin durumları olmadığından buzdolaplarını, eşyalarını ödünç verdiklerini söyler. Hasan Bey rezil olduklarını düşünür.

Yemeğin sonu Olay bununla da bitmez. Hasan Bey pikabı çalıştırmak ister çalıştıramaz. Dolabı açmaya çalışır kapağını bir türlü açamaz. Hiçbir şeyi kullanmayı bilmiyordur. Bu sırada evin küçük çocuğu halının üstüne tuvaletini yapar. Adamın karısı çocuğun pipisini yakmakla tehdit eder. Amerikalılar bu duruma gülerler. Mahallenin gençleri de toplanıp evin önünde marş söylemeye başlarlar. Yemekler yenir. Amerikalı karı koca ayrılırken mahalleli birikmiştir. Onları alkışlayarak mahalleden gönderirler. Aldıkları eşyalardan kırılıp bozulmayan, hasar almayan eşya kalmaz. Üç yıldır hala borçlarını ödüyorlardır.

Temalar

Yüzeysellik ve Gösteriş/Toplumsal baskı Hasan Bey ve ailesinin toplumsal baskı sebebiyle daha iyi bir imaj çizmeye çalışmaları görülmektedir. Amerikalılara olduklarından farklı görünmek istediklerinden evi badana yaparlar, ödünç eşyalar alırlar ve kendilerine yeni kıyafetler satın almaya çalışırlar. Burada yüzeysellik ve gösteriş merakı ortaya çıkmaktadır. Amerikalıların onlara misafirlğe geleceğini herkese haber vererek övünmeleri de gösteriş meraklarının sonucudur. Rezil olma kaygısı ile yaptıkları her şey daha fazla rezil olmalarına sebep olmuştur.

MU Nİ?

Kişiler

Fikri Sevimli, tombul bir adamdır. Kırk beş yaşlarındadır. Pedagogdur. İsviçre’de dört yıl çocuk eğitimi üzerine çalışmıştır. Sonra altı yıl Amerikan çocuk eğitim kurumlarında çalışmış bir çocuk eğitim uzmanıdır. Özellikle okul öncesi çocukların eğitimleri ile ilgilenmektedir. Radyoda çocuk terbiyesi üzerine konuşmaktadır. Türkçe, Fransızca, İngilizce dilinde pek çok eseri vardır. Gazetelere, dergilere yazılar yazmaktadır. Bekârdır, çocuğu yoktur.

Adam Öyküde anlatıcı konumundadır. Evlidir ve iki çocuğu vardır.

Çocuk Ev sahibi olan çiftin oğullarıdır. Dört yaşlarındadır. Çok yaramaz olduğu ve bıktırana kadar soru sorduğu için mürebbiyeler sürekli işi bırakıyordu.

Öykü

Misafirlğe gidilen ev Adam arkadaşının ısrarı ile birinin evindeki yemeğe katılır. Arkadaşının tanıdıklarıdır ve onları da davet etmişlerdir. Tanışmak istiyorlardır. Gittiklerinde başka misafirler vardır ve ilerleyen saatlerde 17 kişi olmuşlardır. Fakat ev sahibinin sohbet açma girişimlerine rağmen kimse pek konuşmuyor, uzun sessizlikler oluyordu. Adam zaten yeni tanıştığı kişilerle mesafeli durmayı tercih ettiğinden hep kısa cevaplar veriyordu. Ev sahibi misafirlerini iyi ağırlamak için güzel ikramlarda bulunuyordu. Arada bir de içeriden ev sahiplerinin çocuklarının sesi geliyordu. Ev sahibi çocuklarına mürebbiye dayanmadığını, en fazla altı ay dayanabilen biri çıktığını söyler. Sohbet sırasında herkes Fikri Bey diye birinden bahseder. Geldiğinde herkesi çok güldüreceğini söyleyerek adamın komikliğini anlatırlar.

Fikri Bey gelir Adam Fikri Bey’i merak eder. Biraz sonra Fikri Bey gelir. Gerçekten de sempatik bir hali vardır. O içeri girer girmez soğuk hava dağılır. Yazar ilk önceleri onun sözleri karşısında gülmek için direnir ama bir süre sonra o da dayanamaz ve kahkahalarla gülmeye başlar. Hiç sululuk yapmadan, komiklik yapmaya çalışmadan doğal komik bir adamdır. Adam Fikri Bey’in eğitim ve iş durumlarını öğrenince daha da ilgisini çeker.

Fikri Bey ile kısa sohbet Biraz sonra bir fırsat bulur ve Fikri Bey’in yanına yanaşır. Nasıl böyle komik olabildiğini sorar. Fikri Bey, hiç kızmadığını söyler. Kim ne yaparsa yapsın sakinliğini koruduğunu anlatır. Bu sırada adam Fikri Bey’in bekâr ve çocuksuz olduğunu öğrenir. Çocuğu olmadan çocuklarla ilgili konularda uzmanlık yapmasını biraz eleştirir. Bu durum ona gerçekçi gelmez.

Fikri Bey çocuğun getirilmesini ister Bu sırada durmadan içeriden yaramaz çocuğun sesi geliyordu. Fikri Bey durumu sorup öğrenir ve bu saatte çocuk uyumadıysa büyüklerle oturması gerektiğini söyler. Bu konuda adeta bir konferans verir ve çocuğu getirmelerini söyler. Çocuğun annesi onu da bezdireceğini, rahat vermeyeceğini söylese de Fikri Bey dinlemez. Çocuğu getirirler. Fikri Bey çocukla iletişim kurmaya başlar. Çocuğu kendi haline bırakmalarını söyler. Çocuk önce kalabalıktan çekinir ama sonra rahatlamaya başlar. Fikri Bey, çocuğa sigara kâğıdından gemi yapar. Çocuk onunla

konuşmaya ve sürekli ona dili dönmediği için “mu ni?” diye sormaya başlar. Fikri Bey sabırla çocuğun gösterip soru sorduğu nesnelerin adını söyler ve çocukla sohbet eder.

Fikri Bey’in sabrı zorlanır Fikri Bey bu yaşlarda çocukların böyle olduğunu ve sorduğu her soruya sabırla ona uygun cevaplar verilmesini söyler. Çocuk giderek daha fazla soru sorar. Fikri Bey zorlansa da aynı sakinlikte cevaplar verir. Fakat bir süre sonra çocuk aynı şeyleri gösterip aynı mu ni diye sormaya devam eder. Fikri Bey kızarıp bozarır. Artık zorlanıyordur. Çocuk semaver, burun, baldır, meme gösterip duruyordur. Fikri Bey sakinliğini yitirmeye başlamıştır. Kafası karışık nesnelerin adını karıştırıyordur. En sonunda odanın ortasında mu ni, mu ni diye söylenerek dolaşmaya başlamıştır.

Fikri Bey’in psikolojisi bozulur Fikri Bey’in dolanarak “mu ni” demesi çocuğun hoşuna gitmiştir. Çocuk kıkır kıkır gülüyordur. O güne kadar “mu ni”den başka bir şey söylemeyen çocuk Fikri Bey’in ağzından çıkan “ananın örekesi” kelimesini tekrarlamıştır. Salonda bir soğukluk olur ve çocuğu alıp götürürler. Herkes ev sahiplerine teşekkür edip dağılır. Fikri Bey’in birkaç ay “mu ni” diye dolaşıp durduğunu, tedavi olduğunu duyarlar. Tedavisi bitince Amerikan Üniversitesi’nde pedagoji profesörlüğü alıp Amerika’ya gitmiştir.

Temalar

Bilgi ve gerçeklik/Sabır Fikri Bey çocuk eğitimi ve terbiyesi konusunda uzman olmasına rağmen çocuğu yoktur ve pratikte çocuk bakımı ile ilgilenmemiştir. Bu sebeple teorik olarak doğru ve mantıklı olan yöntemler ev sahibinin yaramaz çocuğunda işe yaramamıştır. Pratik deneyimin ne kadar önemli olduğu ve teorik bilgilerin uygulamada yeterli olmayabileceği görülmektedir.

KONSERVE KUTUSU

Öykü

Geciken yemek Arkadaşı Kemal, eşi ve kardeşi onlara misafirliğe geldiği gün aksilik yemekleri yoktur. Annesi oğlanı bakkala göndermiş ve konserve almasını söylemiştir. Saat epey geç olmuştur. Resimden, romandan konuşmuşlardır. Laf bitmiştir. Şiir konusunu da açmıştır. Kemal’in sıkıldığı belli oluyordur. İçeriden sesler gelir. Kemal tamirat olduğunu zanneder. Adam kadınların yemeği bir türlü hazırlayamamasına sinirlenir.

Açılmayan konserve kutusu İçeri geçtiğinde gördüklerine şaşırır. Karısı konserveyi açmaya çalışırken bileğini kesmiştir. Kızı, karısının bileğini sarmaya çalışıyordur. Annesi ise bir yandan kutu açacağı ile konserve açmaya çalışıyor bir yandan gelininin tirbuşonla konserve açmaya çalışmasına söyleniyordur. O da açamaz. Kutuyu bir yana, açacağı bir yana fırlatır. Adam, oğluna söylenir. Konserveyi bakkala açtırmadan getirmemesi gerektiğini söyler. Ama bakkal biz açamıyoruz, geçen gün acillik olduk diye küfür etmiştir. Adam yine de oğlunu konserve kutusunu açması için bakkala gönderir.

Konserveyi açma denemeleri Kemal ne olduğunu sorar. Adam anlatır. Biz yemeğe kalmayacağız deseler de izin vermezler. Kemal’in karısı çocuğu boşuna gönderdiğini, bakkalların artık konserve açmadığını söyler. Geçen gün komşularının da başına gelmiştir. Tüm mahalle uğraşmış açamamışlardır. Oğlan konserveyi eciş bücüş getirir. Bakkal konserveyi açamamış, sinirden fırlatmıştır. O andan itibaren herkes bir fikir verir ve kendisinin konserveyi açacağını düşünür. Kemal çakısını kullanır ve dizinden yaralanır. Kardeşi Amerikan malı çakısı ile övünür ama o da açamaz. Adam, satır ile konserveyi açmaya karar verir. Artık bu kadar sıkı sıkıya kapatılmış bir konservein içinde önemli bir şey olduğunu, sadece dolma olmayacağını düşünüyordur. Ama kutu fırlar ve döner dolaşır adamın kafasına çarpar.

Çırağın yarattığı şaşkınlık Karısının aklına demirci komşusu gelir. Tam ona indirecekken komşusu sesleri duyup yukarı çıkmıştır. Kocası henüz gelmemiştir. Ama çırağın evde olduğunu, köyden yeni geldiğini, iş öğrenmek için hevesli akıllı bir oğlan olduğunu söyler. Çocuk on bir yaşındadır. Herkes onun yapacağını söylese de kadın denemesini söyler. Çocuk yukarı çıkar ve bir anda kolayca kapağı açar. Herkes şaşkınlık içindedir. Çocuk okuma yazmanız yok mu diyerek kapağın üstünde nasıl açılacağına dair yazan yazıyı gösterir.

Temalar

Kültür/İhmal Toplumun, talimatları ve yazılı yönergeyi ihmal edip kendi zekalarına güvenmesi ve kendilerince farklı yöntemlerle konserve kutusunu açması türlü kazalara sebep olmaktadır. Yazar Türk halkının kültürel olarak kendi pratik yöntemlerine yönelip yazılı yönergeleri ikinci plana atması, hatta bu alışkanlığı kültürel bir refleks haline getirmesi eleştirilmektedir.